

PLATÓNNOVA EÚ

Filozofické učenie

aplikované na online
prostredie EU

Návrh a príklad
pre workshop PRP2:

„Sme morálne bytosti?
Prečo by sme mali byť
morálni?“

Co-funded by
the European Union

Verzia	Dátum	Komentáre
1	4.2.2023	Ponúkaný prvý návrh prvého workshopu vyvinutého pre PRP2 k partnerstvu a revíziu.
2		
3		
4		
Dokument názov:	„Sme morálni? bytosti? Prečo? mali by sme byť morálni?“	
Dátum problém:	1.3.2023	
Autor(i):	Daniela Kováčová	
E-mail adresa:	Daniela.Kovaco va@umb.sk	
Prispieť alebo do dokument :	PLATÓNNOVA EÚ partnerstvo	

OBSAH

„Sme morálne bytosti? Prečo by sme mali byť morálni?“	5
1. ÚVOD K TÉME	6
2. PREHĽAD LEKCIE	7
3. ČINNOSŤ WORKSHOPU ROZPIS VYUČOVANIA	8
4. KONTROLNÁ DISKUSIA	13
5. DODATOČNÉ ZDROJE	14
6. PRÍLOHA	

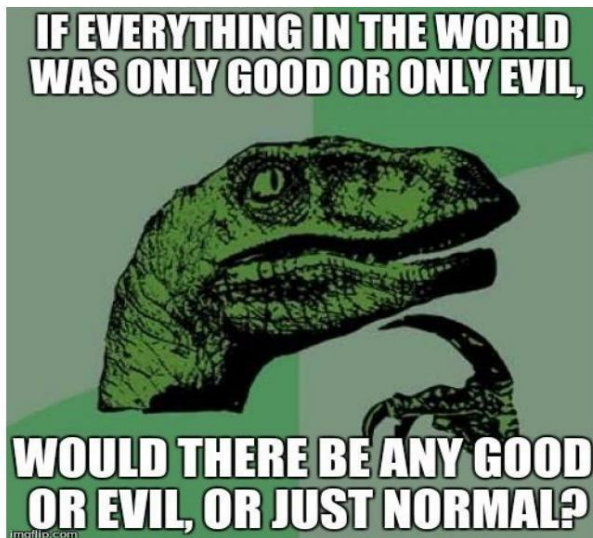
WORKSHOP:

„SME MORÁLNE BYTOSTI? PREČO BY SME MALI BYŤ MORÁLNI?“

1. ÚVOD K TÉME

Tento workshop sa zameriava na problém a otázky morálky. Presnejšie povedané, budeme riešiť otázky typu: „Čo je morálka a čo je jej zdrojom? Ako sa staneme morálne bytosťami? Je morálka pre spoločnosť dôležitá, alebo inak povedané, aké sú funkcie morálky?“ Najprv sa naučíme, ako môžeme premýšľať o zdrojoch morálky a ako do tejto problematiky zasiahol rozvoj kognitívnej vedy. V druhom kroku sa pokúsime ilustrovať dôležitosť morálky na konkrétnych príkladoch morálky dilemy alebo problémy s cieľom ukázať sociálny a intersubjektívny charakter morálky. V treťom kroku sa zameriame na reflexiu významu morálky zo spoločenskej perspektívy. Je morálka kľúčovým regulátorom našich spoločenských vzťahov? Mohli by sme ako spoločnosť existovať bez morálky? Po štvrté, táto lekcia bude zahŕňať diskusiu o tejto možnosti morálny rozvoj jednotlivca aj spoločnosti. Úloha učiteľov je moderovať diskusiu a poskytovať spätnú väzbu. Predpokladaná dĺžka trvania workshopu je 120 minút.

2. PREHLAD LEKCIE

Učebné aktivity v tejto lekcii sú navrhnuté tak, aby pokryli základné morálne otázky filozofia ako špecifická filozofická čiastková disciplína skúmajúca morálku. Otázka „Sú my mravné bytosti?“, naznačený v názve, má viesť študentov k problematizácii zdanlivo zrejmé záležitosti. Lekcia začne preskúmaním rôznych prístupov definovanie morálky a navrhnutie dôsledkov, ktoré so sebou prinášajú rôzne prístupy (deontologické a konsekvencialistické prístupy) prostredníctvom konkrétnych príkladov mravného dilemy a morálne problémy. Potom sa zameriame na najnovší výskum v kognitívnej vede a sociálna psychológia (Daniel Kahneman, Hugo Mercier a Dan Sperber, Patricia Churchland, Joshua Green), čo naznačuje, že naše morálne úsudky sú post hoc racionalizácie skôr ako produkt primárneho racionálneho uvažovania. Zameriame sa aj my o vzťahu a relevantnosti morálky k právnemu a spoločenskému systému as základné rámce pre naše fungovanie ako sociálneho celku prostredníctvom uvažovania o spoločnosti bez morálky. Ako by táto spoločnosť fungovala a mohla by vôbec fungovať v zmysle komunity ako systému založeného na spolupráci jej členov? Keďže dielňa je zložený z množstva činností, je potrebných niekoľko materiálov a nástrojov dokončiť všetky. Ak máte problém so zabezpečením všetkého potrebného vybavenia, môžete ľahko improvizovať (napr. použiť notebook namiesto smartfónu atď.)

Materiály, ktoré by sa mali vydať, zahŕňajú: niekoľko listov bieleho papiera (A3 alebo A4), perá, smartfóny alebo počítače, zdroje na vybrané témy (pozri časť 3.2. nižšie), údaje projektor a premietacie plátno.

Vzdelávacie výsledky, ktoré sa dosiahnu prostredníctvom workshopu:

- Študenti lepšie porozumejú pojmom morálka a rozmanitosti morálne systémy;
- študenti získajú povedomie o význame a dôležitosti morálky v súčasný svet;
- študenti získavajú povedomie o význame morálky pre spoločnosť a našu spoločnosť práva;
- študent získa prehľad o zmenách, ktoré kognitívne a sociálne vedy psychológia prináša v oblasti morálnej filozofie;
- žiaci si uvedomia zodpovednosť, ktorú máme ako morálne bytosti.

3. ROZDELENIE HODINY – WORKSHOPOVÁ ČINNOSŤ

Hodina pozostáva zo šiestich vzdelávacích aktivít, ktoré na seba navzájom súvisia. Každý z nich je popísaný v samostatnej podkapitole.

3.1. Morálka

Morálka je zvyčajne definovaná ako premenlivý, historický a kultúrne podmienený súbor hodnôt úsudky, zvyky, ideály, presvedčenia, pravidiel, inštitúcie a normy, ktoré usmerňujú ľudí v ich praktické morálne činy. Môžeme teda povedať, že morálka, ako jedna zo základných integrujúcich síl spoločnosti, je tiež jedným z regulátorov sociálneho konania. Morálka ako normatív systém spočíva na vnútornej sankcii, ktorá nastane po prekročení určitých limitov (pocit viny, hanby atď.) a tvorí sociálnu identitu jednotlivca.

Dodržiavanie morálnych noriem sa vyžaduje od všetkých členov komunity. Morálne normy sú spojené s myšlienkami dobra a zla. Samotný pojem „morálny“ však neznamená „morálne dobré“. Týmto termínom označujeme javy, ktoré sú súčasťou morálnej sféry.

Začnite túto vzdelávaciu aktivitu rozdelením študentov do skupín po troch až piatich. Potom sa spýtajú žiaci vytvoriť modelovú situáciu na ilustráciu dobrého (správneho) a zlého (nesprávneho) rozhodnutia v snahe vyriešiť simulovaný problém. Potom, čo študenti prezentovali svoje vzájomných riešení problémových situácií, pozvite ich na záverečnú diskusiu identifikovať spoločné znaky medzi správnymi a nesprávnymi rozhodnutiami.

Na konci tejto aktivity položte študentom nasledujúce diskusné otázky:

1. Mohli by sme povedať, že morálne dobré činy sú tie činy, ktoré zvyšujú úroveň spolupráca v komunite?
2. Môže nám evolučná teória pomôcť premýšľať o morálke? Prečo áno, prečo nie?
3. Môže nám náboženstvo pomôcť pri úvahách o morálke? Prečo áno, prečo nie?
4. Je podľa vás dôležitejšie zväžiť úmysel alebo dôsledok an konanie pri uvažovaní o morálke?
5. Kde sa učíme morálke alebo ako sa stávame morálnymi bytosťami? Akú úlohu zohráva rodina a školská hra v tomto?

3.2. Morálka ako historicky a kultúrne podmienený fenomén - The príklad otroctva

Dnes vo všeobecnosti považujeme všetky formy otroctva za morálne neprijateľné a neprijateľné. Nebolo to však vždy tak. Zamyslenie sa nad morálnym vývojom prostredníctvom tohto príkladu nám tak môže pomôcť lepšie pochopiť, čo znamená morálka historicky a kultúrne podmienený fenomén. Na začiatku tejto aktivity rozdeliť žiakov do štyroch skupín. Prvá skupina bude mať za úlohu vypátrať informácie a vytvorenie myšlienkového mapy na tému "Čo je otroctvo?" Druhá skupina sa zameria na zamyslenie sa nad postojmi k otroctvu a jeho formám od staroveku po r

Abolicionistické hnutie (koniec 18. storočia). Tretia skupina sa zameria na analýzu Abolicionistické hnutie a ich argumenty, ktoré nakoniec viedli k zrušeniu otroctva. Štvrtá skupina sa zameria na súčasné morálne postoje k téme otroctva a argumenty, na ktoré sa dnes obraciame pri jej odmietaní. Študenti sa potom pokúsia zarámovat' otázka otroctva raz ako morálny problém a raz ako morálna dilema.

Pre túto tému môžeme použiť pojmy ako ľudská dôstojnosť, dôstojnosť ľudskej osoby, ľudské práva, rovnosť.

Keď študenti predstavia svoje myšlienkové mapy, položte im do diskusie nasledujúce otázky:

1. Viete si spomenúť na ďalšie príklady, ktoré demonštrujú morálny posun alebo morálnu zmenu hodnotenie v našej histórii?
2. Čo môžeme považovať za spúšťač alebo nástroj takéhoto posunu? Je dobrá morálka dôležité zdôvodnenie v tomto smere?

3.3. Morálna intuícia

Súčasný výskum v oblasti kognitívnej vedy a sociálnej psychológie tiež zasahuje do morálneho výskumu z perspektívy morálnej filozofie. ako my skutočne dospieť k morálnym úsudkom a morálnym hodnoteniam? A ako je možné, že my nekonajú vždy morálne správne napriek tomu, že vedia, čo je morálne správne?

Na túto činnosť využijeme práce J. Haidta, H. Merciera a S. Sperbera. Budeme pomáhať ich koncepcie mravnej intuície, racionalizácie, intelektualistov a interakcionistický rozum a morálna argumentácia. Podľa týchto autorov v zjednodušenom Naše morálne uvažovanie je výsledkom morálnych intuícií (spúšťaných morálnymi emóciami). Až potom náš rozum prichádza s post-racionalizáciou výsledku naše morálne hodnotenie. Náš rozum však môže prísť s rôznymi formami racionalizácie, od presvedčivejších po nejasnejšie. Náš interakcionistický dôvod

prichádza s vlastnými argumentmi a odôvodneniami, ktoré vyhodnocujeme. Okrem toho však hodnotíme aj argumenty a odôvodnenia iných. Lepšie argumenty bývajú aby nás presvedčil skôr. Takto môžeme vysvetliť morálny posun, o ktorom sme tiež hovorili predchádzajúcej činnosti.

Ako príklad rozumu, ktorý ospravedlňuje naše morálne hodnotenia, sa môžeme pýtať žiaci: Je jedenie nášho domáceho maznáčika zlé? Je zlé mať sex s naším súrodencom? Je to správne zavádzať niekoho na internete? Prečo áno alebo prečo nie?

Po skončení diskusie im položte nasledujúce otázky:

Je dôležité diskutovať o morálnych otázkach na verejnosti, alebo sú odpovede na ne pravdepodobnejšie byť nájdený v osamelej porade? Prečo áno, prečo nie?

3.4. Spoločnosť bez morálky 1. - Homo homini lupus

Poskytnite študentom na prečítanie nasledujúci prípad a potom s nimi diskutujte o otázkach:

Prípad 1: Plačúce dievča

Predstavte si, že idete domov zo školy alebo z práce. Si dost' unavený a vyzeráš dopredu na teplú večeru, ktorá na vás čaká na stole. Stále tam máte most prejsť a potom pár metrov prejsť a ste doma. Už ste na moste a jasne počuješ plač mladej ženy. Rozhodnete sa pokračovať, mysliac si, že to tak pravdepodobne bolo vietor. Plač však počujete znova a oveľa hlasnejšie. Je zrejmé, že človek, ktorý je na takýchto miestach, prechádza niečím ťažkým. Na chvíľu sa čudujete či máte ísť objat' plačúcu osobu alebo zavolať políciu. Vy sa však rozhodnete nič s tým nerobiť a rýchlo sa ponáhľať domov. Ráno počujete v správach, že

mladá žena spáchala samovraždu na moste, po ktorom ste včera kráčali.

otázky:

1. Cítili by ste sa v takom prípade morálnym spoluvinníkom? Prečo áno, prečo nie?
2. Čo by ste považovali za morálne správnu vec?
- 3.5. Spoločnosť bez morálky 2. - Homo homini lupus

Poskytnite študentom na prečítanie nasledujúci prípad a potom s nimi diskutujte o otázkach:

Prípad 2: Kto ma vidí, kto ma počuje a kto mi pomôže?

Predstavte si, že ste na Silvestra vonku s priateľmi. Bavíte sa, ale neskôr uvedomte si, že bar, v ktorom sedíte, vám neumožňuje platiť kartou a nemáte dost' peňazí na vás. Rozhodnete sa povedať svojim priateľom, že pôjdete do neďalekého bankomatu. vy opustíte bar a prejdete po osvetlenej ulici. Ako by ste mohli očakávať, je nabitý ľudí. Odbočíte do vedľajšej uličky, tiež dobre osvetlenej, kde je bankomat. Hneď ako vy ste si všimli, že sa k vám blíži neznáma osoba. Stále sa k vám približuje a začnete mať z neho nepríjemný pocit. Pri bankomate sa nezastavujete, ale kráčate rýchlo sa dostať na hlavnú ulicu. Prenasledovateľ vám tiež pridáva na kroku a približuje sa vy. Po ceste stretávate ľudí, snažíte sa u nich nájsť pomoc, no všetci uhýbajú resp tvár sa, že tá nepočuje.

otázky:

1. Považujete počinanie okoloidúcich za morálne správne? Prečo áno, prečo nie?
2. Čo ich mohlo motivovať konať?
3. Aké činy by ste v tejto situácii považovali za morálne prijateľné?

3.6. Krajina bez pravidiel

Nasledujúca aktivita je zameraná na zhrnutie doterajších poznatkov. Thomas Hobbes, v Leviathan, opisuje prirodzený stav človeka ako „homo homini lupus“.

Vyzvite študentov, aby spolupracovali na vytvorení myšlienkovvej mapy spoločnosti, v ktorej je morálka by úplne chýbal. Na základe tohto popisu skúste sformulovať funkcie, ktoré v spoločnosti pôsobí morálka.

4. KONTROLA DISKUSIE

Nasledujúce otázky môžu byť použité na rozšírenie tém skúmaných počas kurzu z dielne:

- Môžeme byť ľudskými bytosťami bez morálneho rozmeru?
- Je niečo, čo všeobecne považujeme za morálne neprijateľné? Ak áno, aké napríklad?
- Sú kategórie dobra a zla výsledkom nášho hodnotenia nejakého konania, alebo existujú samy osebe?
- Môžeme uvažovať o morálke v ríši zvierat? Inými slovami, ak lev zabije antilopu, sú tieto činy morálne hodnotiteľné?
- Dá sa umelá inteligencia považovať za morálneho herca? Čo by to muselo vlastniť aby to tak bolo?

5.DODATOČNÉ ZDROJE

- https://files.libertyfund.org/files/869/0161_Bk.pdf
- <https://plato.stanford.edu/entries/morality-definition/>
- <https://www.verywellmind.com/what-is-morality-5076160>
- <https://www.merriam-webster.com/dictionary/morality>
- <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/morality>

- https://www.motherjones.com/files/emotional_dog_and_rational_tail.pdf

6. PRÍLOHA